

Til: Nærings- og fiskeridepartementet, Kunnskapsdepartementet
Fra: Norsk Industri
Dato: 1. desember, 2025
Sak: Det europeiske konkurranseevnefond

Norsk Industri viser til innspillsmøte 24. november hos Klima- og miljødepartementet om Europakommisjonens forslag til et nytt europeisk konkurranseevnefond (ECF) og nytt Horisont Europa fra 2028.

Norsk Industri støtter EUs økte fokus på og økte midler til konkurransekraft i forslaget til EUs langtidsbudsjett for perioden 2028 – 2034. Kommisjonens forslag er merket EØS-relevant. I Artikkel 11 åpnes det opp for full eller delvis assosiering av EØS EFTA landene (og en lang rekke andre såkalte tredjeland).

Norsk industri er tett sammenvevd i europeiske verdikjeder, og vår deltagelse i EUs indre marked gjør dette til vårt hjemmemarked. Norge står i stor grad overfor de samme utfordringene som EU-landene med hensyn til konkurransekraft og grønn omstilling. Det er viktig at våre bedrifter får de samme mulighetene som våre europeiske konkurrenter. Gitt den betydelige økningen i støtte som forespeiles, vil dette i enda større grad også gjelde adgang til EUs Konkurranseevnefond og Horisont Europa.

Norsk Industri mener at Norge må delta fullt ut i Konkurranseevnefondet, og at myndighetene jobber for Norge kan få delta på lik linje med EUs medlemsland i alle de fire 'vinduerne' og i Horisont Europa. Forsøk på såkalt 'kirsebærplukking' må unngås. De fire vinduerne – «Clean transition and decarbonization»; «Health and bio-economy»; «Digital transition»; og «Defence and Space» – reflekterer viktige prioriteringer for Norge og norsk industri i årene fremover. Norge har videre lang tradisjon for å delta i EUs forsknings- og innovasjonsprogrammer. Med den tette koblingen mellom Horisont Europa og Konkurranseevnefondet, er det viktig med full deltakelse for at næringslivet skal kunne delta i europeiske verdikjeder, teknologi- og industriutvikling. Land som kun deltar i Horisont Europa vil miste tilgangen til samspill mellom forskning, innovasjon og industriell oppskalering.

ECF vil spille en viktig rolle i EUs arbeid om å styrke sin strategiske autonomi og gjøre seg mindre avhengige av omverdenen. I forlengelsen av dette pågår det en politisk debatt i EU om "European preference/ Buy European/ Made in the EU". Dette reflekteres i forslagets Artikkel 10 om EU Preference, og man ser det også i andre diskusjoner, bl.a. omkring Industrial Accelerator Act og revisjonen av regelverk for offentlige anskaffelser. Begrenset norsk deltagelse i Konkurranseevnefondet sender et politisk signal som kan få betydning på andre områder der Norge ønsker adgang og deltagelse.

Kommisjonen foreslår en forenkling av programstrukturen, der 14 eksisterende programmer vil bli en del av ECF, inkludert de fleste av de programmene der Norge deltar i dag gjennom EØS-samarbeidet. Til tross for at Horisont Europa vil fortsette som et eget program, legges det opp til tette koblinger til resten av ECF.

Sikkerhetspolitikk i bred forstand er et sentralt element i ECF, med en dramatisk økning i støtte til forsvar og romfart. I forslaget legges det opp til betydelig fleksibilitet, men muligheter til å

omfordele midler mellom program- og saksområder etter behov. Vi har sett i inneværende periode at Norges a la carte tilnærming har skapt utfordringer. Med økt fleksibilitet vil dette kunne bli enda mer utfordrende i neste periode, og derfor er det viktig at vi er med på alt.

Full deltagelse i ECF vil innebære en betydelig økning i det norske bidraget sammenliknet med perioden 2021 – 2027. I tillegg til kontingent, vil det kreves nasjonale satsinger og økt nasjonal medfinansiering. Men kostnaden for å stå utenfor er større, og Norge får mye igjen for vår deltagelse i EUs programmer.

Det er avgjørende å sikre en god nasjonal koordinering og en god nasjonal rigg. Norge kan ikke havne i en lignende situasjon som med Digital Europa-programmet hvor norske myndigheter betaler kontingent for å delta, men manglende nasjonal medfinansiering gjør det vanskelig for norske aktører å delta. Det har kommet tydelige signaler om økte krav til nasjonal medfinansiering og nasjonale satsinger.

Norske aktører har historisk vært dyktige i konkurransen om midlene, og langsiktig strategisk forskning og utvikling har gitt underlag for konkurransekraft innen særskilte områder for norsk industri. Studier fra Menon fra 2017 viste at for hver krone myndighetene la inn i energiforskning ga fire gangeren i realisert gevinst. Teknologiforsprang og demonstrerte løsninger fra konkrete prosjekter gir grunnlaget for økte markedsandeler og økt eksport, og typiske domener med suksess har vært olje og gass-utvikling, maritim, forsvar og kraftforedlende industri.